

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD			PESEL													
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

**EGZAMIN MATURALNY
Z HISTORII**

POZIOM PODSTAWOWY

19 MAJA 2015

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 32 strony (zadania 1–35). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Godzina rozpoczęcia:
14:00**

**Czas pracy:
120 minut**

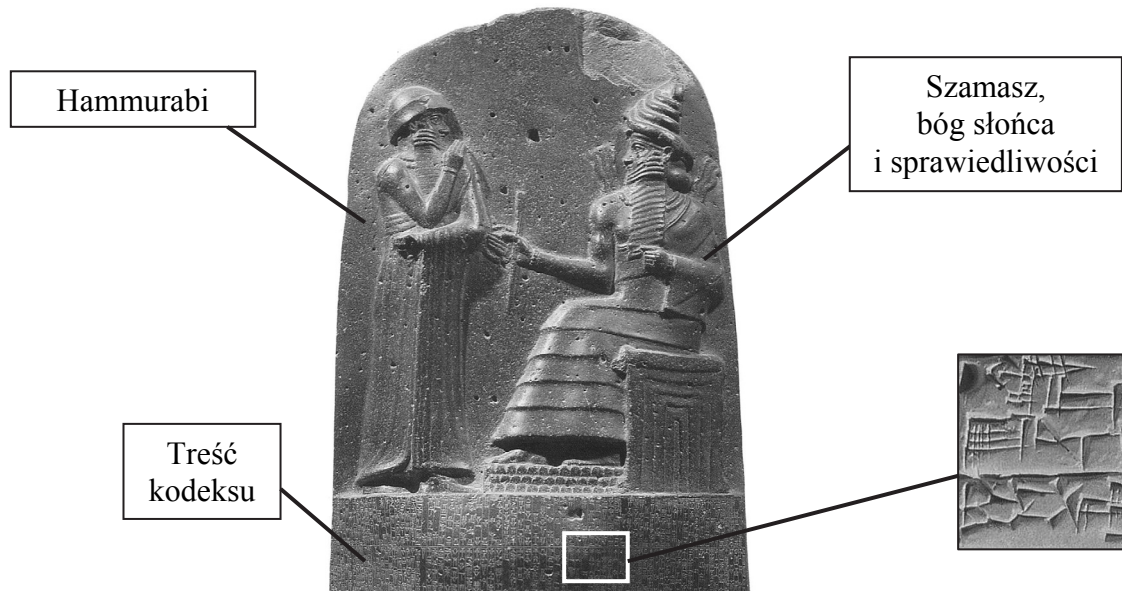
**Liczba punktów
do uzyskania: 100**

Zadanie 1. (3 pkt)

Na podstawie źródeł wykonaj polecenia.

Źródło 1. Stela¹ z kodeksem Hammurabiego [fragment]

Sztuka świata, t. 1, Warszawa 1989, s. 206.

¹ Stela – stojąca pionowo płyta kamienna, zwykle czworoboczna, często z inskrypcją.

Źródło 2. Kodeks Hammurabiego [fragment]

Jeśli pełnoprawny obywatel wybił oko członkowi klasy pełnoprawnych obywateli, wyrwą mu oko.

Jeśli złamał kość pełnoprawnego obywatela, złamię mu kość.

Jeśli wyrwał oko poddanego albo złamał kość poddanego, zapłaci jedną miarę srebra.

S. Sprawski, G. Chomiccki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 45.

1.1. Wyjaśnij cel umieszczenia przedstawionej płaskorzeźby na steli z kodeksem Hammurabiego.

.....

.....

.....

1.2. Podaj, stosowaną w historiografii, nazwę pisma, którym wryto na steli tekst kodeksu.

.....

1.3. Oceń, czy źródło 2. zawiera treści, które świadczą o zróżnicowaniu społecznym w starożytnym Babilonie. Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

Zadanie 2. (4 pkt)

Na podstawie źródeł i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Źródło 1. Mapa. Starożytna Grecja

Na podstawie: *Atlas historyczny świata*, Warszawa–Wrocław 1986, s. 13.

Źródło 2. Trzy pomniki bitwy z 490 r. p.n.e.

Ciała poległych w bitwie obywateli Ateńczycy spalili na miejscu, a nad ich prochami usypali kopiec – *soros*. Ustawili na nim tablice z imionami bohaterów; młodzież corocznie składała tam ofiary. Kurhan wznosi się do dziś, ma 9 m wysokości. [...]

Dary wotywnie dla bogów złożono w Delfach i Olimpii. W Olimpii odkryto w 1952 r. hełm spiżowy dowódcy Ateńczyków z napisem „Miltiades ofiarował Zeusowi”, a [...] napis na skarbcu Ateńczyków w Delfach głosi, że wzniesiono go z łupów po zwycięstwie w bitwie.

Na podstawie: *Wielka historia świata. Świat okresu cywilizacji klasycznych*, red. A. Krawczuk, Kraków 2005, s. 103.

Uzupełnij zdania – wpisz właściwe informacje w wykropkowane miejsca.

- Miejsce usypania kopca z prochami poległych w bitwie oznaczono na mapie numerem .....
- Miejsce, w którym znaleziono spiżowy hełm wspomniany w tekście, oznaczono na mapie numerem .....
- Miejsce wzniesienia skarbcu, o którym mowa w tekście, oznaczono na mapie numerem .....
- Bitwę, której upamiętnienie opisano w tekście, stoczono pod .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.1.	1.2.	1.3.	2.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	4
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 3. (5 pkt)

Na podstawie źródeł wykonaj polecenia.

Źródło 1. Diodor Sycylijski, *Biblioteka historyczna*, ks. XX, 36

W Rzymie w tym roku [310 r. p.n.e.] wybrano cenzorów; jeden z nich, Appiusz Klaudiusz, nie znajdując sprzeciwu u kolegi Lucjusza Plaucjusza, wiele zmian wprowadził [...]. Większą część drogi [...] od Rzymu aż do Kapui wyłożył twardymi kamieniami, kazawszy skopać wyniosłości terenu i wyrównać parowy lub zagłębienia przez potężne podbudowy. Zużył na to wszystkie dochody państwowe, ale zabiegając o wdzięczność ogółu, pozostawił po sobie pomnik nieśmiertelny.

Na podstawie: S. Sprawski, G. Chomicki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 225.

Źródło 2. Mapa. Sieć dróg w starożytnym Rzymie, IV w.

T. Cegielski, W. Lengauer, M. Tymowski, *Ludzie, społeczeństwa, cywilizacje. Historia. Starożytność i średniowiecze*, Warszawa 2002, s. 124–125.

3.1. Oceń, czy sieć dróg ukazana na mapie miała znaczenie dla utrzymania jedności państwa rzymskiego. Odpowiedź uzasadnij dwoma argumentami.

Ocena: .....

Argumenty:

- .....
- .....

3.2. Podaj cel, którym – według autora źródła 1. – kierował się Appiusz Klaudiusz, gdy realizował inwestycję opisaną w tekście.

.....

.....

.....

3.3. Wyjaśnij, dlaczego autor tekstu uważał, że inwestycja, którą zrealizowano, stanowiła pomnik nieśmiertelny cenzora.

.....

.....

.....

Zadanie 4. (2 pkt)

Na podstawie tekstu wykonaj polecenie.

Na miejsce wielu kultów lokalnych wchodziło chrześcijaństwo, wprowadzając jednolitą na całym obszarze państwa religię. Jednym z istotnych elementów tego kultu była sakralizacja władzy, to jest wprowadzanie jej istnienia i działania z „woli Bożej”. Przez akt koronacji władca stawał się pomazańcem, podobnie jak kapłan. [...] Wiara chrześcijańska uznawała i popierała hierarchiczny porządek społeczny, w szczególności zaś wspierała władzę monarchy, od którego początkowo Kościół, jako instytucja, był całkowicie zależny, zarówno organizacyjnie, jak i materialnie. Tak więc organizacja metropolitalna i diecezjalna Kościoła stała się jednym z najważniejszych składników organizacji i spójności politycznej państwa średniowiecznego.

Na podstawie: G. Labuda, *Pierwsze państwo polskie*, Kraków 1989, s. 19.

Wymień dwie korzyści dla państwa pierwszych Piastów wynikające z przyjęcia chrześcijaństwa.

- .....
- .....

Zadanie 5. (3 pkt)

Uzupełnij tabelę – podaj imiona i przydomki władców Polski, za których panowania doszło do wymienionych wydarzeń.

	Wydarzenie	Władca
1.	Zawarcie pokoju w Budziszynie.	
2.	Bitwa pod Płowcami.	
3.	Zawarcie pokoju wieczystego z Turkami.	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	3.1.	3.2.	3.3.	4.	5.
	Maks. liczba pkt	3	1	1	2	3
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 6. (3 pkt)

Na podstawie średniowiecznego wiersza wykonaj polecenie.

Darem od niego
Obdarzony gnieźnieński gród
Godności arcybiskupstwa dostąpił.

Ziemia bowiem rodzinna
Świętym biskupem wzgardziła,
Łaskawość Bolesława
Wygnańca przygarnęła.
On, król najlepszy
Sługę Bożego
Czciją otacza,
Ów mąż najświętszy
Pobożność ludu
Hojnie nagradza.

T. Michałowska, *Średniowiecze*, Warszawa 1995, s. 228.

Rozpoznaj świętego, o którym mowa w wierszu. Odpowiedź uzasadnij, podając dwa argumenty.

Rozpoznanie: .....

Argumenty:

- .....
- .....

Zadanie 7. (5 pkt)

Na podstawie treści obrazów i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

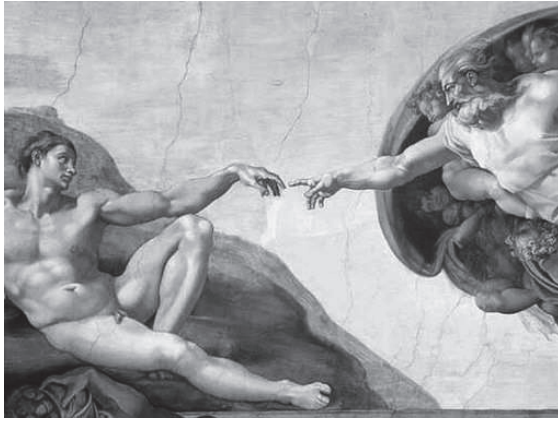
7.1. Reprodukcyjnym obrazów A.–C. przyporządkuj źródła inspiracji ich autorów. Informacje wybierz spośród następujących:

mitologia starożytnych Greków i Rzymian

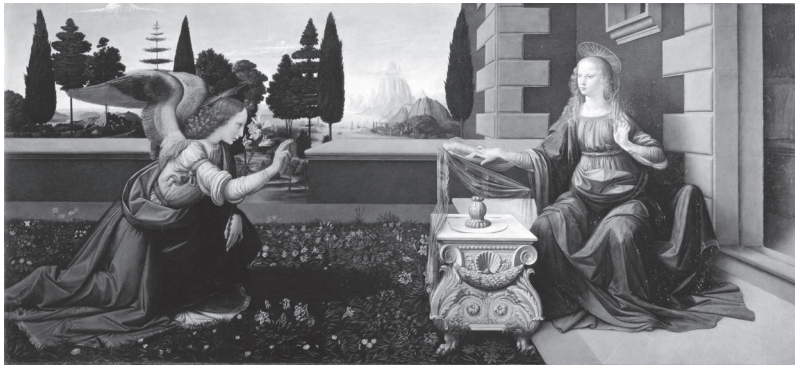
obyczaje starożytnych Greków

Stary Testament

Nowy Testament

A. ....
.....

B. ....
.....

C. ....
.....

M. Levey, *Od Giotto do Cézanne'a. Zarys historii malarstwa zachodnioeuropejskiego*, Warszawa 1972, s. 103, 106; „Wielcy Malarze”, Warszawa 1999, s. 22–23.

7.2. Na podstawie obrazu oznaczonego literą B podaj dwie cechy charakterystyczne dla malarstwa renesansowego. Wybierz je spośród następujących:

- stosowanie perspektywy, unikanie tematyki religijnej, krajobraz w tle obrazu,
- zaburzenie proporcji w przedstawieniach ciała ludzkiego,
- monumentalizm przedstawianych obiektów.

- .....
- .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	6.	7.1.	7.2.
	Maks. liczba pkt	3	3	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 8. (2 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

On to Bolesław Szczodry również własnymi siłami wygnał z Węgier króla Salomona, a na stolicy osadził Władysława [...]. Jak zaś doszło do wypędzenia króla Bolesława z Polski, długo byłoby o tym mówić [...]. My zaś nie usprawiedliwiamy biskupa-zdrajcy, ani nie zalecamy króla, który tak szpetnie dochodził swych praw – lecz pozostawmy te sprawy, a opowiedzmy, jak przyjęto go na Węgrzech. [...] Choć bowiem jako zbieg przybywał do cudzego królestwa i choć zbiega nie słuchał nawet żaden chłop, Władysław, jako mąż pokorny, pospieszył wyjść naprzeciw Bolesława i oczekiwał zbliżającego się z daleka, zsiadłszy z konia. A tymczasem Bolesław nie miał względów dla pokory uprzejmego króla, lecz uniósł się pychą, mówiąc: „Nie godzi się, bym mu ja, jako równemu, cześć okazywał, lecz siedząc na koniu oddam mu pocałunek jak jednemu z książąt”. Węgrzy wszakże owo zajście głęboko sobie i na trwałe w sercu zapisali. [...] Bolesław – jak mówią – przyspieszył tym swoją śmierć.

Na podstawie: Gall Anonim, *Kronika polska*, Wrocław 2003, s. 52–54.

8.1. Czy władcy – węgierski Salomon i polski Bolesław Szczodry – opuścili swoje państwa z podobnych powodów? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

8.2. Wyjaśnij sugestie dotyczące okoliczności śmierci króla Bolesława, które Gall Anonim zawarł w kronice.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (3 pkt)

Na podstawie tekstu wykonaj polecenie.

Władysław Herman miał dwie żony, które zbiegiem okoliczności nosiły to samo imię Judyty. [...] Judyta pierwsza była córką Wratysława czeskiego i ślub z nią umacniał w Polsce polityczne wpływy Pragi. Władysław Herman, który oczywiście ani marzył o koronacji, znowu zaczął płacić Czechom daninę ze Śląska. Istnieją domysły, że Wratysław dążył do całkowitego opanowania naszego kraju [...]. W roku 1085 [cesarz] Henryk IV pozwolił mu ukoronować się na króla Czech [...]. 20 sierpnia 1086 r. przyszedł na świat syn Władysława Hermana i Judyty czeskiej Bolesław, któremu nadano później przydomek Krzywoustego. Matka zmarła w kilka miesięcy po połogu. [...] Judyta druga – właściwie Judyta Maria – była rodzoną siostrą [cesarza] Henryka IV.

Na podstawie: P. Jasienica, *Polska Piastów*, Warszawa 1985, s. 78–79.

Na podstawie informacji zawartych w tekście rozstrzygnij, którą ze stron konfliktu o inwestyturę – obóz cesarski czy papieski – popierał Władysław Herman. Odpowiedź uzasadnij, podając dwa argumenty.

Nazwa stronnictwa: .....

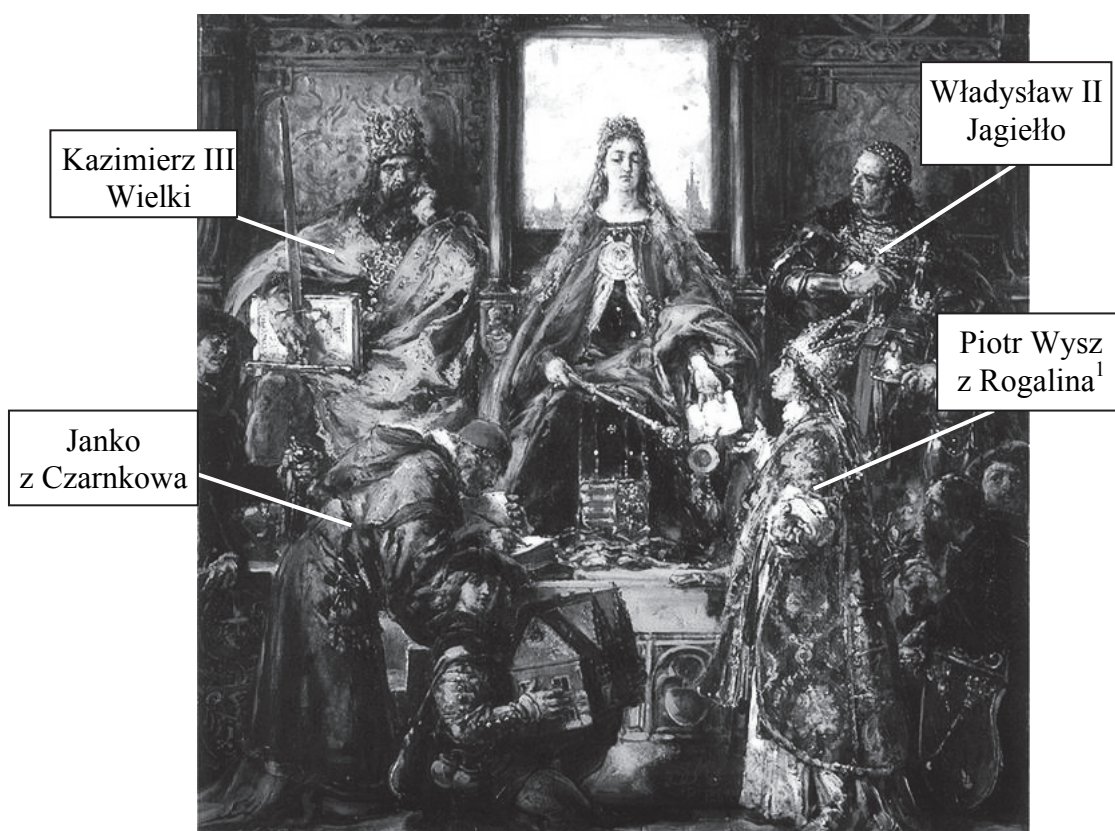
Argumenty:

- .....
- .....

Zadanie 10. (3 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Jan Matejko, *Założenie Szkoły Głównej* [...] – fragment obrazu, będącego wizją artystyczną wydarzenia

Na podstawie: E. Suchodolska, M. Wrede, *Jan Matejko. Dzieje cywilizacji w Polsce*, Warszawa 1998, s. 67.

¹Piotr Wysz z Rogalina (zm. 1414) – biskup krakowski i pierwszy kanclerz Uniwersytetu Krakowskiego.

Wyjaśnij, dlaczego na obrazie, którego tematyka dotyczy historii uczelni w Krakowie, Jan Matejko przedstawił postacie: królową Jadwigę oraz dwóch towarzyszących jej władców.

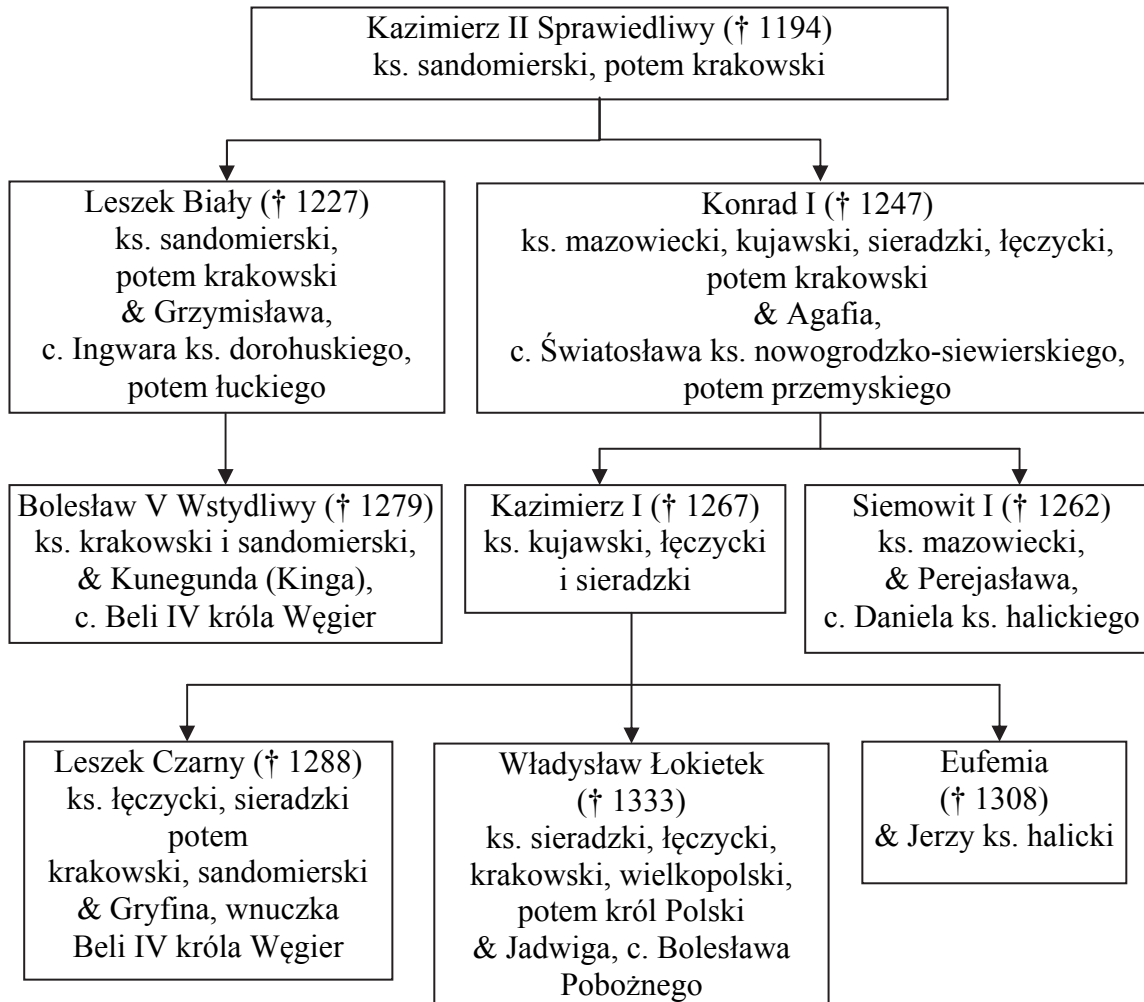
- .....
- .....
- .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	8.1.	8.2.	9.	10.
	Maks. liczba pkt		1	1	3
Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 11. (3 pkt)

Na podstawie źródeł i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Tablica genealogiczna Piastów [fragment]

Na podstawie: M.K. Barański, *Dynastia Piastów w Polsce*, Warszawa 2008.

Wyjaśnienie: & – małżeństwo; † – data śmierci; c. – córka.

Źródło 2. Fragment dokumentu

Zamierzając tedy założyć miasto w Krakowie i zgromadzić tamże ludzi z różnych stron świata, kładziemy to w uszy wszystkim, tak współczesnym jak przyszłym, że my [...] z łaski Bożej ksiązę Krakowa i Sandomierza, z najjaśniejszą matką naszą Grzymisławą i szlachetną naszą żoną Kingą, zakładamy je na tym prawie, na jakim założone zostało miasto Wrocław, z tym jednak, by trzymano się nie tego, co się dzieje we Wrocławiu, lecz co się dzieć powinno w myśl prawa i form miasta Magdeburga.

E. Lenard, Z. Morawski, A. Żuberek, *Historia w tekstach źródłowych dla licealistów*, Warszawa 2003, s. 20–21.

11.1. Podaj imię i przydomek księcia, który wydał zacytowany dokument.

.....

11.2. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Dokument, którego fragment zacytowano, to

- A. akt komendacji.
- B. akt lokacji.
- C. akt inwestytury.
- D. akt inkorporacji.

11.3. Na podstawie danych z tablicy genealogicznej i własnej wiedzy oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest ono fałszywe.

1.	Trzech przedstawicieli dynastii piastowskiej wymienionych w tablicy genealogicznej zawarło małżeństwa z księżniczkami pochodzącymi z Rusi.	P	F
2.	Tablica genealogiczna zawiera informacje o królu Polski, który jako ostatni spośród Piastów koronował się w Gnieźnie.	P	F
3.	W tablicy genealogicznej wymieniono księcia mazowieckiego, który sprowadził Krzyżaków do Polski.	P	F

Zadanie 12. (2 pkt)

Spośród wymienionych wydarzeń wybierz chronologicznie pierwsze i oznacz je literą A, a także chronologicznie ostatnie i oznacz je literą B.

1.	Rzeź hugenotów w noc św. Bartłomieja.	
2.	Ogłoszenie przez Marcina Lutra <i>95 tez naprawy Kościoła</i> .	
3.	Uchwalenie aktu konfederacji warszawskiej.	
4.	Wygnanie arian z Polski.	
5.	Ogłoszenie edyktu nantejskiego.	
6.	Podpisanie pokoju religijnego w Augsburgu.	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	11.1.	11.2.	11.3.	12.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 13. (5 pkt)

Na podstawie rysunków przedstawiających budowle wzniesione w różnych stylach architektonicznych wykonaj polecenia.

13.1. Wpisz nazwy stylów architektonicznych w wykropkowanych miejscach pod rysunkami. Wybierz je spośród następujących:

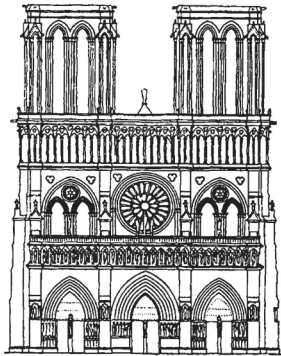
romanizm

gotyk

renesans

barok

klasycyzm

A. ....

B. ....

C. ....

D. ....

E. Charytonow, *Zarys historii architektury*, Warszawa 1981, s. 90, 105, 151, 168.

13.2. Podaj literę odpowiadającą rysunkowi przedstawiającemu budowlę wzniesioną w stylu, do którego rozwoju przyczyniły się wydarzenia przedstawione w tekście.

Odkrycie w 1738 r. Herkulanum, a w 1748 r. Pompejów, dwóch starożytnych miast rzymskich zasypanych całkowicie popiołami podczas wybuchu Wezuwiusza w 79 r. n.e., [...] stanowiło zachętę do podjęcia dalszych wykopalisk i poważnych studiów nad sztuką i historią starożytną, co doprowadziło do naśladowania tych wzorów w malarstwie, rzeźbie i architekturze [...].

A. Mason, *Historia sztuki zachodniej*, Warszawa 2009, s. 80.

Litera rysunku .....

Zadanie 14. (5 pkt)

Na podstawie tekstów źródłowych dotyczących wypraw konkwistadorów wykonaj polecenia.

Źródło 1.

Chcę też zacząć od opisanie ofiar krwawych, jakie zastaliśmy na ziemiach i prowincjach podbijanych [...]. Jedli mięso ludzkie, jak my pożywamy wołowinę [...]. Brali tyle kobiet, ile chcieli, [...] a wszystkie te rzeczy [...] ustały dzięki naszym prawdziwym konkwistadorom [...]. Nauczylismy ich ogłady i zasad naszej świętej religii. [...] Prawie wszyscy Indianie [...] nauczyli się wszelkich rzemiosł, jakie znamy w Kastylii.

Na podstawie: B. Diaz del Castillo, *Pamiętnik żołnierza Korteza czyli prawdziwa historia podboju Nowej Hiszpanii*, Warszawa 1962, s. 52.

Źródło 2.

Wyspę Hispaniolę, pierwszą, na którą przybyli chrześcijanie, gdy zaczęli dzieło zagłady tych ludów, zniszczyli i wyludnili w ten sposób, że zabierali Indianom kobiety i dzieci, [...] zjadali żywność, którą tamci zdobywali w pocie i trudzie [...], okładali kułakami, kijami [...]. Chrześcijanie przy pomocy swych koni, mieczy i włóczni rozpoczęli rzeź i wymyślne okrucieństwa.

Na podstawie: B. de Las Casas, *Krótką relacją o wyniszczeniu Indian*, [za:] M. Ferenc, *Epoka nowożytna, Teksty źródłowe. Tematy lekcji i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 2001, s. 11–12.

Źródło 3.

A zanim Hiszpanie na nas się podnieśli, rozpostarła się wielka choroba – ospa. [...] Bardzo była niszcząca, bardzo wielu na nią umierało. [...] A wszędzie po drogach Hiszpanie rzucali się na ludzi. Szukali złota. [...] A także uprowadzono niektórych z nas, mężczyzn, takich mężczyzn mocnych z natury i młodzieniaszków, którzy byliby ich [...] posługaczami, których nazywa się swymi sługami.

Na podstawie: Aztek-Anonim, *Zdobycie Meksyku*, Wrocław 1959, s. 103–104, 149–150.

14.1. Wymień dwa pozytywne i dwa negatywne dla ówczesnych mieszkańców Ameryki skutki opanowania ich terytorium przez Hiszpanów.

Skutki pozytywne:

- .....
- .....

Skutki negatywne:

- .....
- .....

14.2. Wyjaśnij, dlaczego mieszkańców obszaru, którego dotyczą teksty, nazywano Indianami.

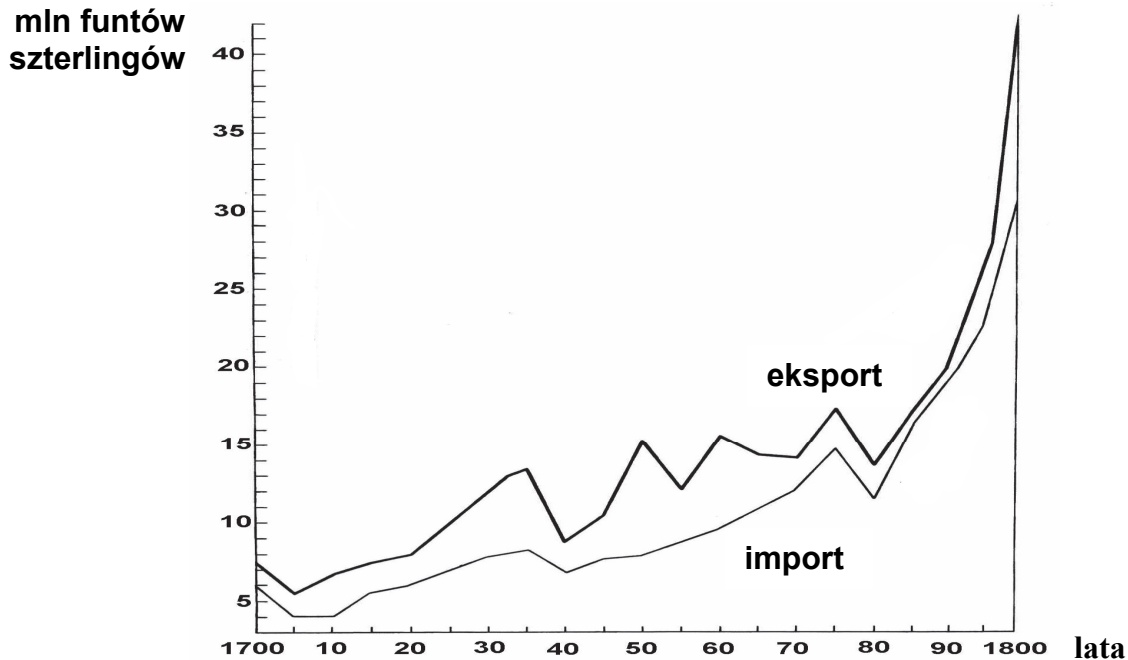
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	13.1.	13.2.	14.1.	14.2.
	Maks. liczba pkt	4	1	4	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 15. (1 pkt)

Na podstawie źródeł wykonaj polecenie.

Źródło 1. Handel zagraniczny Anglii od 1700 do 1800 r.

Na podstawie: E. Rostworowski, *Historia powszechna. Wiek XVIII*, Warszawa 2000, s. 548.

Źródło 2. Profesor Emanuel Rostworowski o gospodarce angielskiej w XVIII w.

W tej gospodarce zaczyna się dzieć coś niezwykłego [...]. Kraj, którego zaludnienie i chłonność rynku wewnętrznego szybko rośnie, wytwarza potężne nadwyżki na rynki zagraniczne. A nie są to nadwyżki produkcji rolnej, które odgrywały poważną rolę w brytyjskim eksporcie w połowie stulecia. Od lat sześćdziesiątych [XVIII w.] Anglia z eksportera stała się importerem zboża.

E. Rostworowski, *Historia powszechna. Wiek XVIII*, Warszawa 2000, s. 548–549.

Wyjaśnij przyczynę przemian gospodarczych w Anglii, które spowodowały, że od lat osiemdziesiątych XVIII w. występowało zjawisko przedstawione na wykresie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (2 pkt)

Na podstawie źródeł wykonaj polecenia.

Źródło 1. Fragment listu ambasadora rosyjskiego w Rzeczypospolitej Jakoba Sieversa do Katarzyny II

Widzę zbliżającą się chwilę, w której wola Waszej Imperatorskiej Mości stanie się wiadoma. [...] Przywódcy tutejsi, oba Kossakowscy, książę biskup Massalski i Rzewuski widzą wyraźnie, o co chodzi... [...] oni z góry oddają cześć, komu należy... Przy odjeździe z Warszawy dałem hrabiemu Ożarowskiemu 500 dukatów [...], niech sobie tak poczyną, żeby na dalszy ciąg zasłużył. Tutaj dałem tysiąc dukatów wicemarszałkowi Zabielle, z tym samym zastrzeżeniem. Zrobię to samo z Kossakowskim [...]. Rozumie się, że kasa ministra pruskiego ponosi tego połowę.

Wiek XVI–XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 444–445.

Źródło 2. Fragment książki historyka Andrzeja Zahorskiego

Agitacja jakobinów oddziaływała na Jana Kilińskiego tak silnie, że stał się rzecznikiem szybkiego sądu ludowego [...]. Późno w noc pracowali cieśle i stolarze warszawscy, [...] tak że „[...] z świtem widzieć się dały [...] szubienice w Rynku Miasta Starej Warszawy [oraz] na Przedmieściu Krakowskim [...]”.

Sąd kryminalny wydał pospiesznie wyroki śmierci na Ożarowskiego, Zabiellę, [...], biskupa Kossakowskiego. „Trzy godziny sąd rozbiorem ich przestępstw zatrudniał się [...]”, po czym nastąpiła publiczna egzekucja. Wszystkim tym wydarzeniom towarzyszyło ogromne napięcie nerwowe, jakieś ogólne odczucie, że dokonuje się akt sprawiedliwości.

A. Zahorski, *Warszawa* [...], Warszawa 1985, s. 143, 145.

16.1. Wyjaśnij, o co oskarżono osoby, na które wydano wyroki śmierci.

.....

.....

.....

16.2. Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Do wydarzeń opisanych w źródle 2. doszło w czasie

- A. konfederacji barskiej.
- B. obrad Sejmu Wielkiego.
- C. wojny w obronie *Konstytucji 3 maja*.
- D. powstania kościuszkowskiego.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	15.	16.1.	16.2.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 17. (3 pkt)

Na podstawie źródeł wykonaj polecenie.

Źródło 1. Fragment dekretu Fryderyka Augusta I z 1809 r.

Chcąc, ażeby w naszym Księstwie Warszawskim rolnictwo, fabryki, rzemiosła i każdy gatunek przemysłu użytecznego, mogły być do najlepszego przyprowadzone stanu, [...] postanowiliśmy i stanowimy, co następuje:

Art. III. Cudzoziemcy przybywający wszyscy i dzieci ich do kraju wprowadzone wolni być mają od popisu wojskowego¹.

Wybór tekstów źródłowych z historii Polski w latach 1795–1864, oprac. S. Kieniewicz, T. Mencil, W. Rostocki, Warszawa 1956, s. 151–152.

¹ Popis wojskowy – pobór do wojska.

Źródło 2. Fragment pisma Rady Ministrów do Fryderyka Augusta I z 1812 r.

W mieście Tomaszowie [...] znajduje się fabryka fajansu i naczyń kamiennych [...].

Rada Ministrów [...] przekonawszy się o istotnej potrzebie podźwignięcia tej fabryki udzieleniem jej takiego przynajmniej wsparcia, jakie jest w mocy rządu, uprasza [...]: ażeby czeladź rzemieślnicza [...] fabryki od popisu wojskowego i służby w gwardii narodowej, zabudowania fabryczne od kwaterunku, [...] od wszelkich posług wojskowych, na lat 6 uwolnionymi zostały.

Wybór tekstów źródłowych z historii Polski w latach 1795–1864, oprac. S. Kieniewicz, T. Mencil, W. Rostocki, Warszawa 1956, s. 163.

Wymień trzy działania władz Księstwa Warszawskiego, które miały służyć poprawie sytuacji gospodarczej państwa.

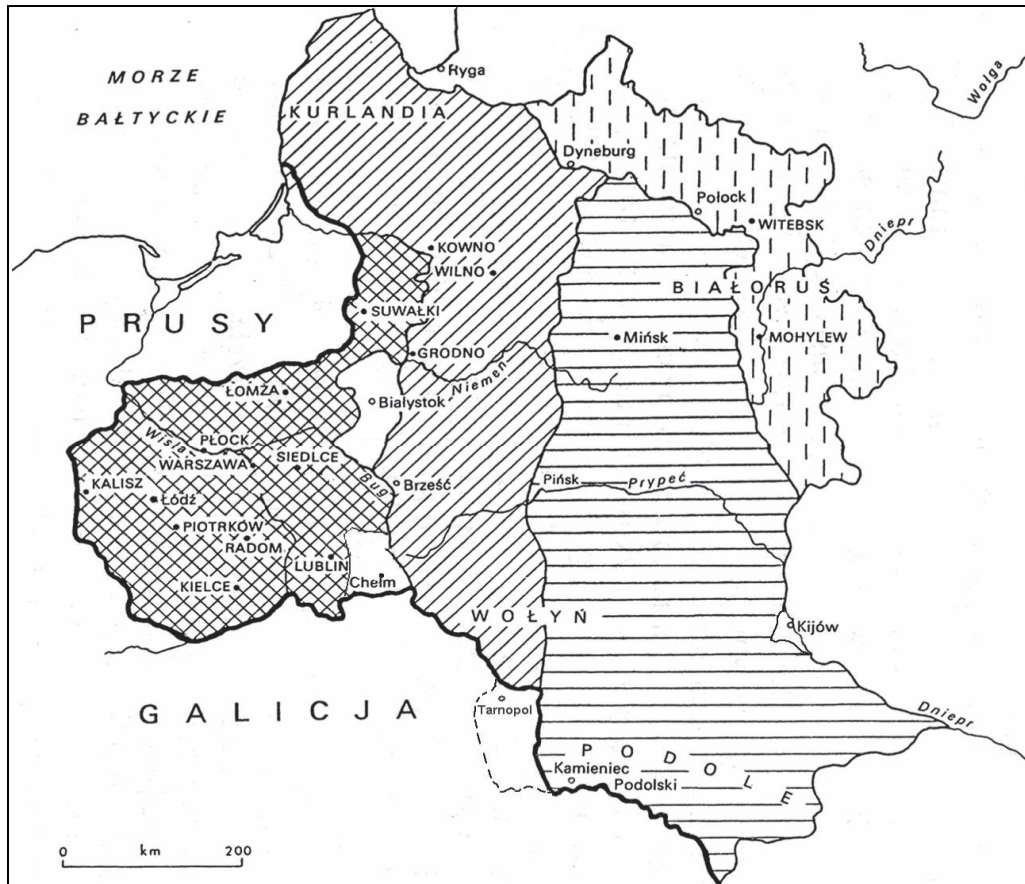
- .....
- .....
- .....

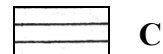
Zadanie 18. (3 pkt)

Na podstawie treści mapy wykonaj polecenie.

Mapa. Ziemie dawnej Rzeczypospolitej pod panowaniem rosyjskim w latach 1772–1915

A

C

B

D

Na podstawie: N. Davies, *Boże igrzysko. Historia Polski*, Kraków 1991, t. II, s. 116.

Uzupełnij zdania – wpisz odpowiednie litery, które w legendzie mapy umieszczono obok oznaczeń graficznych odpowiadających poszczególnym obszarom.

1. W granicach państwa rosyjskiego znalazły się od 1793 r. zarówno ziemie dawnej Rzeczypospolitej, które oznaczono w legendzie literą ....., jak i ziemie przyłączone wcześniej – w 1772 r., oznaczone w legendzie literą .....
2. Terytorium, które znalazło się w granicach Królestwa Polskiego, oznaczono na mapie symbolem podpisanym w legendzie literą .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	17.	18.
	Maks. liczba pkt	3	3
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 19. (1 pkt)

Tabela. Wzrost ludnościowy na ziemiach polskich w XIX i w początkach XX w.

Lata	Królestwo Polskie		Galicja	
	Ludność w tys.	Wskaźnik wzrostu	Ludność w tys.	Wskaźnik wzrostu
1820	3 520	100	3 893	100
1830	3 998	114	4 177	107
1840	4 488	127	4 427	114
1850	4 811	137	4 556	117
1860	4 840	137	4 836	124
1870	6 079	173	5 492	141
1880	7 105	202	5 959	153
1890	8 258	235	6 608	170
1900	10 000	284	7 316	188
1910	12 129	345	8 026	206

Na podstawie: *Encyklopedia historii gospodarczej Polski do 1945*, t. 1, Warszawa 1981, s. 434.

Na podstawie danych statystycznych i własnej wiedzy oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest ono fałszywe.

1.	Pod względem liczby ludności Królestwo Polskie w latach 1820–1830 ustępowało Galicji.	P	F
2.	Tempo przyrostu ludności w XIX w. było w Kongresówce szybsze niż w Galicji.	P	F
3.	Dane statystyczne dostarczają informacji o demografii całego terytorium dawnej Rzeczypospolitej, które znalazło się pod panowaniem Romanowów.	P	F

Zadanie 20. (3 pkt)

Na podstawie źródeł wykonaj polecenia.

Źródło 1. Fragment opisu wykonania wyroku na majorze Walerianie Łukasińskim oraz innych członkach Towarzystwa Patriotycznego w 1824 r.

Warknęły werble pod rękami doboszów. [...] Po komendzie „Prezentuj broń” [...] odczytano wyrok zatwierdzony przez cesarza. [...] Kat [...] przystępował kolejno do skazanych. Zrywał im szlify, ordery i odznaczenia pułkowe, po czym łamał nad głową każdego szpadę. Jego pomocnicy zdierali pospiesznie mundury [...]. Kazano skazanym usiąść na ziemi i kowale wojskowi przykuli do ich obuwia kajdany [...]. Wzrok Łukasińskiego błędził po szeregach własnego, macierzystego pułku. Może w oczach [...] żołnierzy chciał znaleźć odpowiedź na pytanie: czy jego ofiara i działania są daremne, czy też stanowią one – odwrotnie – zachętę do usiłowań lepiej zorganizowanych, bardziej długofalowych, bezkompromisowych? Wspominał także po latach Dobrzycki, że gdy spoglądał wtedy na milczące szeregi wojska, u wielu – nie tylko Polaków, lecz i Rosjan – zauważył łzy w oczach. Łukasiński trzymał się prosto mimo wyraźnych trudności w poruszaniu spowodowanych ciężarem kajdan [...].

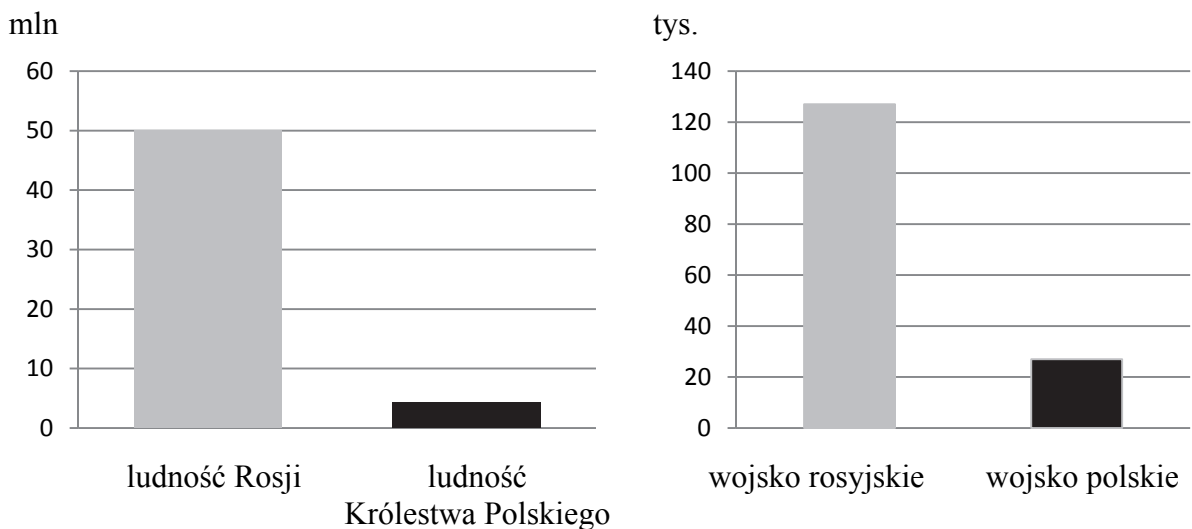
Na podstawie: J. Adamski, L. Chmiel, A. Syta, *Czasy, ludzie, wydarzenia*, Warszawa 1986, s. 87.

Źródło 2. Fragment pamiętnika majora Waleriana Łukasińskiego napisanego w więzieniu – w twierdzy szlisselburskiej w 1863 r.

Powstanie [...] jest to manifest nie pojedynczych osób, ale całego narodu: on przemawia głośno do całego świata i może w przyszłości przynieść swobodę. Pierwsi dowódcy powstań, [...], to są prawdziwe i dobrowolne ofiary, poświęcające się na ołtarzu ojczyzny, nie dla zwycięstwa i tryumfów, których spodziewać się nie mogą w nierównej walce, ale tylko, żeby uczynić głośnymi cierpienia swoich współziomków [...].

Na podstawie: W. Łukasiński, *Pamiętnik*, Warszawa 1960, s. 94.

Źródło 3. Wykresy. Liczba ludności i siły zbrojne Rosji oraz Królestwa Polskiego w listopadzie 1830 r.

Na podstawie: M. Zgórniak, *Polska w czasach walk o niepodległość (1815–1864)*, [w:] *Wielka historia Polski*, t. 7, Kraków 2001, s. 96; A. Jeziński, C. Leszczyńska, *Historia gospodarcza Polski*, Warszawa 2002, s. 117; T. Łepkowski, *Powstanie listopadowe*, Warszawa 1987, s. 22.

20.1. Na podstawie źródła 3. podaj dwa argumenty potwierdzające słuszność tezy Waleriana Łukasińskiego dotyczącej szans Polaków na zwycięstwo w walce o niepodległość w pierwszej połowie XIX w.

- .....
- .....

20.2. Jak wydarzenie opisane w źródle 1. mogło oddziaływać na przyszłych uczestników walk o niepodległość, o których mowa w źródle 2.? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	19.	20.1.	20.2.
	Maks. liczba pkt	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 21. (3 pkt)

Na podstawie źródeł, których treść związana jest z dziejami Wielkopolski, wykonaj polecenie.

Źródło 1.

W niemożności złożenia osobistej podziękującej za tyle dowodów gościnności, serdeczności i opieki, jakiej doznaliśmy podczas pobytu naszego w królewskim grodzie Poznaniu, z głębi serc naszych przesyłamy wyrazy najgłębszej wdzięczności.

Helena i Ignacy Jan Paderewscy

Na podstawie: J. Karwat, *Ignacy Paderewski w Poznaniu*, „Mówią Wieki” 2008, nr 2, s. 48.

Źródło 2.

„Obaczę (powiedział nam), obaczę, jeżeli Polacy godni są być Narodem. Idę do Poznania, tam się moje pierwsze zawiążą wyobrażenia o jego wartości”.

Polacy! Od Was węc zawisło istnieć i mieć ojczyznę; wasz zemściciel, wasz stwórca się zjawił. [...]

Jan Henryk Dąbrowski, Józef Wybicki

Na podstawie: *Wiek [...] w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2001, s. 37.

Źródło 3.

Ochotnicy wycofają się do Miłosławia. Żaden wojskowy ani landwerzysta¹ jako taki pociągnięty nie będzie do odpowiedzialności. Cudzoziemcom gwarantuje się, że nie zostaną wydani [...]. Skoro tylko warunki te przez Polaków dopełnione zostaną, operacje wojskowe zostaną wstrzymane.

Karol Libelt, Walenty Stefański, Karl Wilhelm von Willisen, Anastazy Radoński

Na podstawie: *Wiek [...] w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2001, s. 225.

¹ Landwehra – kategoria obowiązku wojskowego drugiej kolejności, np. pospolite ruszenie, rezerwiści.

Obok numeru źródła wpisz właściwą datę wydarzenia, którego dotyczy tekst.

Źródło nr 1. ....

Źródło nr 2. ....

Źródło nr 3. ....

Zadanie 22. (1 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Fragment listu niemieckiego ekonomisty Friedricha Lista – pełnomocnika petentów – do Sejmu Związku Niemieckiego z 1819 r.

My, niżej podpisani, zgromadzeni na Targach we Frankfurcie, niemieccy kupcy i fabrykanci, zbliżamy się, przygnębieni smutnym stanem ojczyzstego handlu i przemysłu, do najwyższego Przedstawicielstwa Niemieckiego narodu, aby ujawnić przyczyny naszej niedoli [...].

38 pasów celnych i mytnych paraliżuje w Niemczech ruch wewnętrzny i wywołuje mniej więcej takie działanie, jak gdyby przewiązano każdy organ ciała ludzkiego, aby krew nie mogła przezeń płynąć do innego [...].

Beznadziejna jest sytuacja ludzi, którzy chcieliby działać i prowadzić handel; zazdrosnym wzrokiem spoglądają oni za Ren, gdzie wielki naród od Kanału [La Manche] aż do Morza Śródziemnego prowadzi handel na wolnych rzekach i otwartych drogach, nie spotykając żadnego poborcy myta.

Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, nr 36, oprac. A. Czubiński, J. Marczewski, Warszawa 1960, s. 3–4.

Wyjaśnij, jakim dążeniem politycznym Niemców w XIX w. sprzyjały inicjatywy na rzecz przezwyciężenia problemów opisanych w tekście.

.....
.....
.....

Zadanie 23. (3 pkt)

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Tymczasem za murami Cytadeli w Warszawie dojrzewał proces [...]. Najbliżsi współpracownicy dyktatora zachowali się z godnością. On sam ograniczył się do krótkiego „wyznania wiary”. [...] Komisja śledcza wiedziała, że był on „naczelnikiem rządu”, że wszyscy inni byli tylko podwładnymi. Jednakże na rozkaz cara postanowiono wykonać wyrok śmierci na pięciu osobach.

Na podstawie: S. Kieniewicz, *Warszawa w powstaniu styczniowym*, Warszawa 1983, s. 200, 201.

23.1. Podkreśl prawidłowe zakończenie zdania.

- Dyktatorem, o którym mowa w tekście, był
- A. Jarosław Dąbrowski.
  - B. Ludwik Mierosławski.
  - C. Marian Langiewicz.
  - D. Romuald Traugutt.

23.2. Wyjaśnij, jakie dwie funkcje pełniła budowla, o której mowa w tekście.

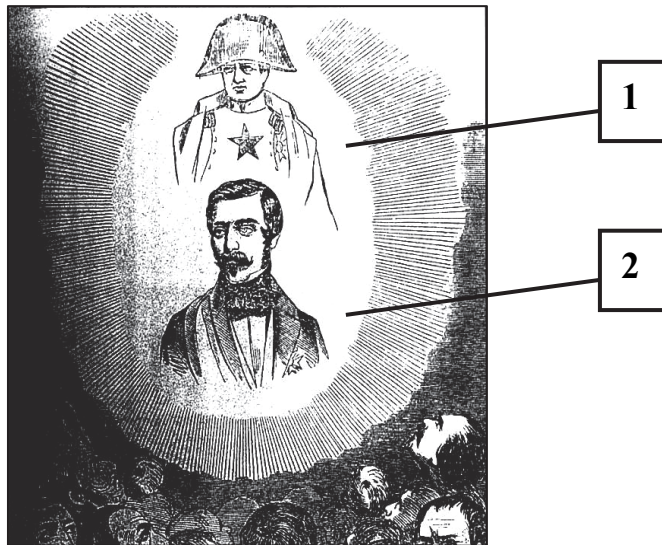
- .....
- .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	21.	22.	23.1.	23.2.
	Maks. liczba pkt	3	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 24. (4 pkt)

Na podstawie źródeł i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

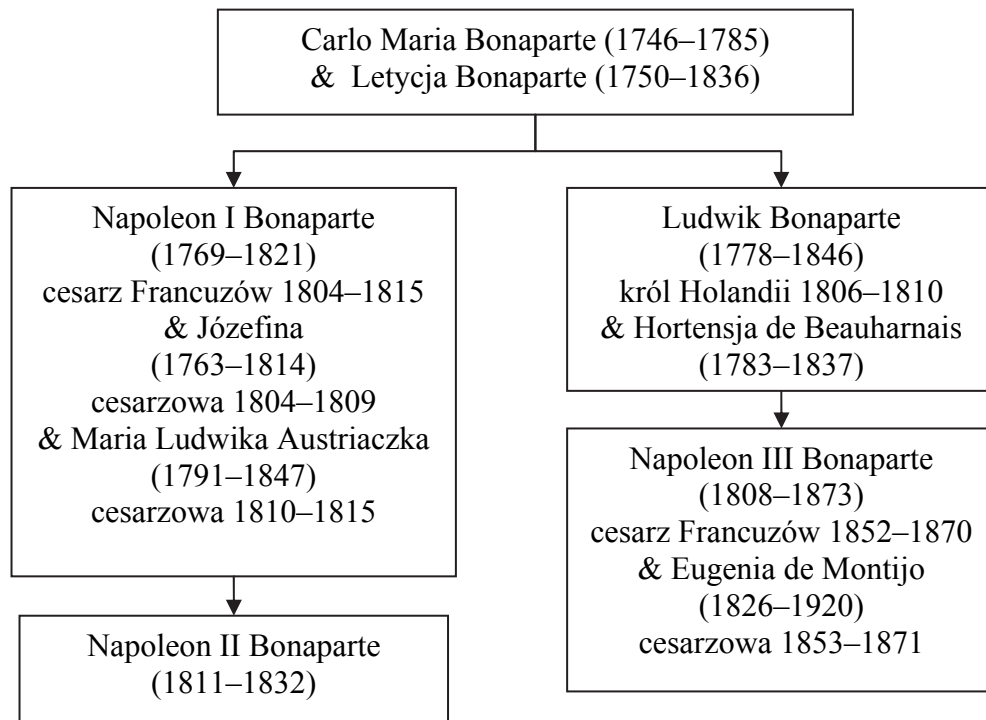
Źródło 1. Francuski rysunek propagandowy (prawdopodobnie z 1852 roku)

Gwiazda stryja i gwiazda bratanka

Na podstawie: *Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, opr. M. Sobańska-Bondaruk, S. Lenard, Warszawa 2001, s. 255.

Źródło 2. Tablica genealogiczna rodziny Bonapartów [fragment]

Wyjaśnienie: & – małżeństwo; w nawiasach podano lata życia.

Na podstawie: T. Serwatka, *Poczet władców Francji*, Londyn 1996, s. 119, 188.

24.1. Rozpoznaj postaci zaznaczone na rysunku numerami 1 i 2.

Numerem 1. oznaczono .....

Numerem 2. oznaczono .....

24.2. Wyjaśnij cel propagandowy rysunku.

.....
.....
.....

24.3. Podaj nazwę dynastii, z której pochodziła cesarzowa koronowana w 1810 r.

.....

Zadanie 25. (2 pkt)

Spśród wymienionych wydarzeń wybierz chronologicznie pierwsze i oznacz je literą A, a także chronologicznie ostatnie i oznacz je literą B.

1.	Zakończenie wojny krymskiej.	
2.	Wybuch Wiosny Ludów.	
3.	Utworzenie trójporozumienia.	
4.	Wybuch wojny secesyjnej w USA.	
5.	Rabacja w Galicji.	
6.	Rozpoczęcie obrad kongresu wiedeńskiego.	

Zadanie 26. (1 pkt)

Na podstawie danych statystycznych wykonaj polecenie.

Tabela. Bilans handlowy Królestwa Polskiego w 1910 r. (w mln rubli)

	Wschód	Zachód	Ogółem
artykuły rolne	-39	+36	-3
surowce przemysłowe	-70	-92	-162
wyroby przemysłowe	+322	-144	+178
razem	+213	-200	+13

Na podstawie: *Encyklopedia historii gospodarczej Polski do roku 1945*, t. 1, Warszawa 1981, s. 40.

Rozstrzygnij, czy Królestwo Polskie było samowystarczalne ekonomicznie. Odpowiedź uzasadnij, podając jeden argument.

.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	24.1.	24.2.	24.3.	25.	26.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 27. (1 pkt)

Na podstawie tekstów źródłowych wykonaj polecenie.

Źródło 1. Odezwa Ogólnorosyjskiego Centralnego Komitetu Wykonawczego i Rady Komisarzy Ludowych, kwiecień 1920 r.

Do wszystkich robotników, chłopów i ucziwych obywateli Rosji! [...]

Wojska polskich obszarników i kapitalistów zagarnęły [...] Żytomierz i zagrażają Kijowowi. [...] Mało tego, [...] rząd polski otwarcie mówi o zamiarze zagarnięcia całej Ukrainy, aby ją przekazać dyrektoriatowi Petlury. [...] Polski pokój – oznacza całkowite ujarznienie nie tylko litewskich, białoruskich, ale i ukraińskich robotników i chłopów i milionów czysto rosyjskiej ludności. Nad nimi wszystkimi ma zamiar panować [...] polski żandarm. [...]

Na podstawie: A.J. Leinwand, *Czerwonym młotem w orła białego. Propaganda sowiecka w wojnie z Polską 1919–1920*, Warszawa 2008, s. 100–101.

Źródło 2. Fragment przemówienia Józefa Piłsudskiego, maj 1920 r.

Polska i Ukraina przeżyły ciężką niewolę. [...] Niewola i prześladowanie były stałym udziałem obydwu krajów. [...]

I w błysku naszych bagnatów i naszych szabel nie powinniście widzieć nowego narzucania cudzej woli. Chcę, abyście w nim widzieli odbłysek swej wolności. Ataman wasz [Petlura] w pięknej swej odezwie obiecał zwołać jak najprędzej wolny sejm w wolnej Ukrainie.

Szczęśliwym będę, kiedy nie ja – mały sługa swego narodu – ale przedstawiciele sejmu polskiego i ukraińskiego ustanowią wspólną płaszczyznę porozumienia.

J. Piłsudski, *Wybór pism*, Wrocław 1999, s. 192–193.

Oceń, czy oba źródła zawierają podobną interpretację celów polskiej ofensywy na Ukrainie w 1920 r. Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 28. (3 pkt)

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Dyktator [...] dążący za wszelką cenę do zachowania miana pierwszego i największego faszysty [...]. Kiedy kazał wprowadzić pruski krok defiladowy, [...] nadaremnie persadowano mu, iż średnia wzrostu żołnierzy [...] wynosi 165 cm i nie pozwala na tego rodzaju popisy. Gdy – odrzucając swe dawne poglądy na szkodliwość antysemityzmu – nakazał wprowadzić ustawodawstwo rasistowskie, sprzeciw był powszechny: od papieża Piusa XI i króla Włoch Wiktora Emanuela III poczynając. [...] Kiedy [...] wrócił z konferencji [...] w 1938 r., gdzie odegrał rolę superarbitra, był wściekły, iż rodacy sławią go jako apostoła pokoju. Pragnął za wszelką cenę przekształcić Włochów w naród militarystów.

Na podstawie: J.W. Borejsza, *Stulecie zagłady*, Gdańsk–Warszawa 2011, s. 84.

28.1. Rozpoznaj postać, której dotyczy tekst.

.....

28.2. Podaj nazwę miasta, w którym odbyła się konferencja wspomniana w tekście.

.....

28.3. Podaj nazwę terytorium, którego dotyczyły postanowienia konferencji wspomnianej w tekście.

.....

.....

Zadanie 29. (5 pkt)

Na podstawie fragment listu skierowanego do przebywającego we Francji polskiego polityka i generała oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

8 października 1939 r.

Cała odpowiedzialność przed narodem za powodzenie naszych wysiłków spoczywa wyłącznie na Panu, Generale. Nie może ani na chwilę Pan Generał zapomnieć, że ani Pan Prezydent Rzeczypospolitej, ani reszta członków rządu [...] nie uosabiają, ani wobec naszych sprzymierzeńców, ani wobec kraju, tych wielkich nadziei, jakie pokładamy w Panu, Drogi Generale.

Ignacy Jan Paderewski

M.M. Drozdowski, *Ignacy Jan Paderewski. Zarys biografii politycznej*,
Warszawa 1981, s. 238.

29.1. Rozpoznaj osobę, do której napisano zacytowany list.

.....

29.2. Spośród podanych funkcji wybierz i podkreśl dwie, które pełnił w czasie II wojny światowej adresat zacytowanego listu.

- A. Premier Rządu RP na Uchodźstwie.
- B. Przewodniczący Rady Narodowej RP na Uchodźstwie.
- C. Delegat Rządu RP na Kraj.
- D. Naczelnny Wódz Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie.
- E. Dowódca Służby Zwycięstwu Polski.

29.3. Wymień два państwa, które autor listu napisanego w październiku 1939 r. określa mianem *sprzymierzeńców* Polski.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	27.	28.1.	28.2.	28.3.	29.1.	29.2.	29.3.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	1	2	2
	Uzyskana liczba pkt							

Zadanie 30. (3 pkt)

Na podstawie źródeł wykonaj polecenia.

Źródło 1. Wiersz Feliksa Konarskiego z 1965 r.

Tej nocy zgładzono Wolność
W [...] lesie...
Zdradzieckim strzałem w czaszkę
Pokwitowano Wrzesień.
[...]
W podartym jenieckim płaszczu
Martwą do rowu zepchnięto
I zasypano ziemią
Krwia na wskroś przesiąkniętą.
[...]
Zgładzono sprawiedliwość,
Prawdę i wolność zgładzono
Zdradziecko w smoleńskim lesie
Pod obcej nocy osłoną.

Dziś jeno ptaki smutku
W lesie zawodzą żałością, [...]
Jakby wypatrywały
Wśród leśnego poszycia
Śladów jenieckiej śmierci,
Oznak byłego życia.

Czy spod dębowych liści
Albo sosnowych igiełek
Nie błysnie szlif oficerski
Lub zardzewiały orzełek,

Strzęp zielonego munduru,
Kartka z notesu wydarta
Albo baretka¹ spłowiła,
Pleśnią [...] przeżarta.

I tylko pamięć została
Po tej [...] nocy...
Pamięć nie dała się zgładzić,
Nie chciała ulec przemocy

I woła o sprawiedliwość
I prawdę po świecie niesie –
Prawdę o jeńców tysiącach
Zgładzonych w [...] lesie.

Teki edukacyjne IPN. Materiały dla ucznia, Warszawa–Kraków 2010, s. 90.

¹ Baretka – wąski pasek, barwy przewidzianej dla danego orderu, noszony na mundurze zamiast odznaki.

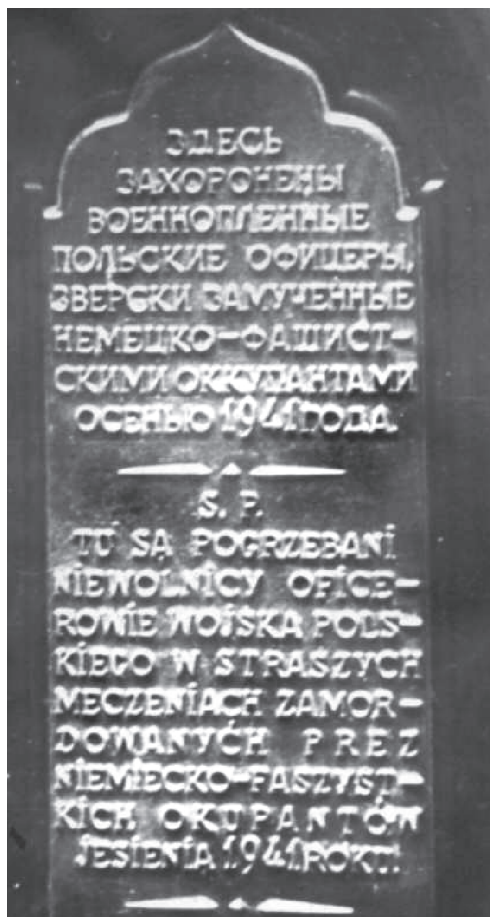
Źródło 2. Tablica pamiątkowa umieszczona przez władze ZSRR w miejscu pochówku ofiar zbrodni, fotografia z 1976 r.

Napis na tablicy umieszczono w dwóch językach – rosyjskim i polskim:

Ś. P.

TU SĄ POGRZEBANI NIEWOLNICY OFICEROWIE WOJSKA POLSKIEGO
W STRASZYCH MĘCZENIACH ZAMORDOWANYCH PRZEZ NIEMIECKO-
-FASZYSTKICH OKUPANTÓW JESIENIĄ 1941 ROKU¹

¹ Zachowano oryginalną pisownię.

„Biuletyn IPN” 2005, nr 5–6, s. 91.

30.1. Podaj nazwę miejscowości związanej ze zbrodnią, której dotyczy źródło 1.

.....

30.2. Podkreśl prawidłowe zakończenie zdania.

Zbrodnia, o której mowa w wierszu, została dokonana w roku

- A. agresji niemiecko-sowieckiej na Polskę.
- B. bitwy o Anglię.
- C. agresji niemieckiej na ZSRR.
- D. wybuchu Powstania Warszawskiego.

30.3. Na podstawie źródła 2. wyjaśnij, dlaczego poeta dopomina się w wierszu o sprawiedliwość i prawdę w przekazie o dokonanej zbrodni.

.....
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	30.1.	30.2.	30.3.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 31. (1 pkt)

Na podstawie tekstów wykonaj polecenie.

Źródło 1.

Powstanie we wszystkim tym, co wzniosłe i piękne, i z tym wszystkim, co było też ludzką słabością i miłością, odgrywa ważną rolę na drodze do odzyskania i utrwalenia niepodległości Polski [...]. Wydaje mi się, jako historykowi tego okresu, a nie jako uczestnikowi, który był wtedy tego świadom, [...] że dziś jeszcze nie umiemy w pełni ocenić, jak wielkie jest znaczenie wydarzeń Powstania Warszawskiego [...].

Spór o Powstanie. Powstanie Warszawskie w powojennej publicystyce polskiej 1945–1981,
oprac. D. Gawin, Warszawa 2004, s. 58.

Źródło 2.

Polskie klasy posiadające, obszarnicy i kapitaliści [...] przez cały czas wojny przygotowywali się do objęcia władzy w Polsce dla restauracji reżimu przedwrześniowego [...]. Nie zamierzali oni zrezygnować z władzy. Postanowili za podszeptem swych anglo-amerykańskich imperialistycznych protektorów za wszelką cenę nie dopuścić PKWN do stolicy [...]. Wykorzystując ofiarny patriotyzm ludu warszawskiego [...] uknuł plan zbrodniczej dywersji, plan powstania w Warszawie.

A.L. Sowa, *Od Drugiej do Trzeciej Rzeczypospolitej (1945–2001),*
[w:] *Wielka historia Polski*, t. 10, Kraków 2001, s. 153.

Źródło 3.

Żadne hołdy, składane bohaterstwu tego zdziesiątkowanego pokolenia, nie potrafią zatrzeć prawdy, że krew przelana nie osiągnęła zamierzonych celów, że te cele dobrano wbrew realnym możliwościom, że na ten raz jeszcze kładli młodzi swe życie, kierowani według starej polskiej zasady, ujętej przez Norwida w formułę „energia sto a inteligencja trzy”.

Spór o Powstanie. Powstanie Warszawskie w powojennej publicystyce polskiej 1945–1981,
oprac. D. Gawin, Warszawa 2004, s. 216.

Spośród zacytowanych tekstów źródłowych wybierz ten, który jest charakterystyczny dla stalinowskiej publicystyki, i wpisz jego numer w wykropkowane miejsce. Odpowiedź uzasadnij.

Tekst źródłowy charakterystyczny dla stalinowskiej publicystyki oznaczono numerem .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....
.....

Zadanie 32. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu artykułu *Od niedzieli do niedzieli*, który ukazał się w piśmie „Polska Zbrojna” w 1950 r., wykonaj polecenie.

Inwazja Coca-Cola na Francję i Europę Zachodnią jest przemyślana według stref geograficznych, jest po prostu dublowaniem sieci amerykańskiej centrali szpiegowskiej.

Rozumiem teraz, dlaczego prezes centrali Coca-Cola [...] był niedawno tak serdecznie podejmowany przez papieża. Chodziło nie tylko o sute napiwki za reklamę Coca-Cola, ale również o zbożną wspólną pracę na rzecz amerykańskiej centrali szpiegowskiej.

Franciszkanie – szpiedzy Coca-Cola – nic się w świecie imperialistycznym nie odbywa dziś bez papieskiego błogosławieństwa.

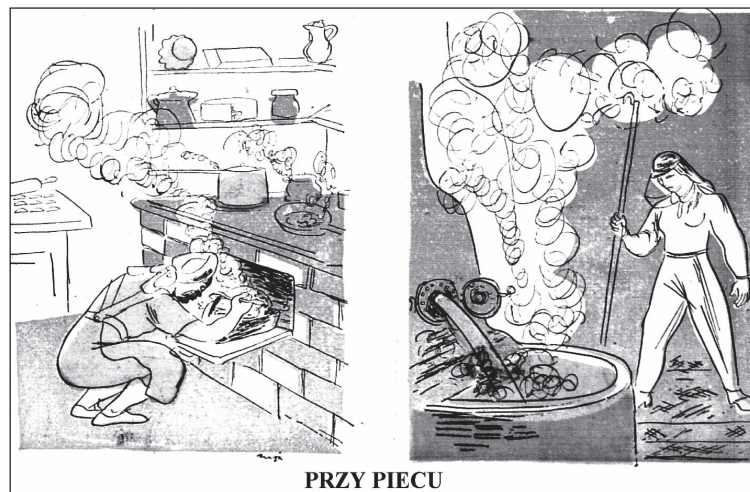
Teki edukacyjne IPN, Propaganda Polski Ludowej. Materiały dla ucznia, Łódź 2007, s. 27.

W jaki sposób komunistyczna propaganda dążyła do zdyskredytowania Kościoła katolickiego w oczach Polaków? Podaj dwa przykłady.

- .....
- .....

Zadanie 33. (2 pkt)

Na podstawie rysunku satyrycznego Mai Berezowskiej z 1951 r. wykonaj polecenie.

Dawniej – dziś

Smaczki i zapachy PRL-u. Karykatura z lat 1944–1989, Warszawa 2008, s. 100.

Wyjaśnij, jakie przemiany społeczne i gospodarcze w Polsce po II wojnie światowej stały się tematem przedstawionych rysunków.

- .....
- .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	31.	32.	33.
	Maks. liczba pkt	1	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 34. (4 pkt)

Na podstawie treści mapy i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Mapa. Zmiany terytorialne w Europie w latach 40. i 50. XX wieku¹ [fragment]

Na podstawie: T. Judd, *Powojnie. Historia Europy od roku 1945*, Poznań 2010, s. 183.

¹Na mapie nie uwzględniono zmian terytorialnych w trakcie II wojny światowej na korzyść Niemiec.

Uzupełnij tabelę – podaj nazwy państw, w granicach których przed wybuchem II wojny światowej, w 1939 r., znajdowały się miasta oznaczone na mapie numerami 1.–4.

Numer	Nazwa państwa
1.	
2.	
3.	
4.	

Zadanie 35. (4 pkt)

35.1. W tabeli podano informacje o wybranych laureatach Pokojowej Nagrody Nobla. Rozpoznaj te postaci i uzupełnij tabelę.

	Rok przyznania Pokojowej Nagrody Nobla	Informacje o laureacie	Laureat
A.	1953	Amerykański dowódca wojskowy, uczestnik I i II wojny światowej, polityk, twórca planu pomocy gospodarczej dla Europy po II wojnie światowej.	
B.	1964	Pastor, działacz na rzecz zniesienia dyskryminacji rasowej, zamordowany w 1968 r. przez przeciwników równouprawnienia Afroamerykanów w USA.	
C.	1983	Działacz związkowy, polityk, współzałożyciel, a następnie pierwszy przewodniczący Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”, w latach 1990–1995 Prezydent RP.	

Na podstawie: *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, t. 3, 4, 6, Warszawa 1996, s. 355, 102, 644.

35.2. Wyjaśnij, jakie zasługi stanowiły podstawę do przyznania w 1994 r. Pokojowej Nagrody Nobla politykom przedstawionym na fotografii w towarzystwie prezydenta USA.

The Illustrated History of the World, Florencja 2001, s. 250.

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	34.	35.1.	35.2.
	Maks. liczba pkt	4	3	1
	Uzyskana liczba pkt			

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)